

Overleden in WO II wel/niet meer psychiatrische patiënten? (656 woorden)

In Trouw van 22 november 2023 staat het artikel 'Vermeende oorlogsslachtoffers', waarin de NIOD onderzoekers Buchheim en Futselaar menen, dat **"Als je landelijk gaat kijken, zien wij nergens verwaarlozing terugkomen". "We keken naar week-, maand- en jaarrapportages en uit niets blijkt doelbewuste verwaarlozing."** Kortom hun boek komt samengevat neer op navolgende conclusie: **géén hogere sterfte onder psychiatrische patiënten dan elders in de samenleving.**

Volgens drs. Lucas van der Hoeven vormt het woordje: **'doelbewust'** feitelijk de kern van hun argumentatie. Waar de auteurs te weinig op in gaan, is de uitgeholde kwaliteit van de psychiatrische zorg, waardoor zich juist wel meer sterfte dan elders voordeed. De belangrijkste bron voor mijn argumentatie vormen de omstreeks 700 brieven die Fran van der Hoeven, mijn vader, aan zijn verloofde schreef tussen 1938 en 1948. Daaronder die hij schreef vanuit de psychiatrische inrichting 'Voorburg' te Vught tussen november 1943 – juli 1945. Alleen al in die ene inrichting deden zich zeer ernstige vormen van 'verwaarlozing' voor.

1. De sterfte in de psychiatrische inrichting 'Voorburg' te Vught steeg tussen 1940 en 1945 van 107 naar 161 personen oftewel van 9,6% tot 17,5% in 1944 en 16,1% in 1945 (Binneveld en Wolf – p. 141).
2. 50% meer psychiatrische patiënten werden opgenomen in Voorburg te Vught - van 1.000 naar 1.500 - uit Santpoort, Druten, Noordwijkerhout, Heiloo, enz. terwijl er later nog meer psychiatrische patiënten bij kwamen (F. van der Hoeven - brief 13 okt. 1943).
3. Géén uitbreiding van personeel – wel bleven religieuzen actief op 'Voorburg' te Vught. Terwijl wsl. veel personeel verdween of niet meer durfde te komen. Zonder de enorme inzet van broeders en zusters: "Er werd onmenselijk hard gewerkt" (zuster U. van der Aa, p. 72) was de verzorging mogelijk nog veel slechter geweest, dan zoals deze zich feitelijk heeft voorgedaan. O.a.: 6 weken met patiënten in de kelders opgesloten gezeten- droog brood en pap (U. van der Aa, p. 66 en 69) – alleen het rustgevendende medicijn Chloral was nog beschikbaar!...
4. Op 80 en later 100 gevaarlijke patiënten waren er slechts 2 zusters (van der Aa, p. 68); .."tijdens de oorlog waren de werk- en leefomstandigheden helemaal bar- en triest" (van der Aa, p. 69).
5. De gehele periode waarover de 24 jarige arts-stagiair Fran van der Hoeven in zijn brieven aan zijn verloofde schrijft (1943-1945) is er een gebrek aan artsen op de vrouwenafd. te Vught. Samen met arts Meurs (die aan TB lijdt en voortijdig vertrekt) verzorgen zij samen de vrouwenafdeling. Directeur Janssens was veelal afwezig; terwijl psychiater i.o. Hugo Waszink wordt gedwongen te vertrekken, wegens trouwplannen. In juli 1945 is Van der Hoeven zelfs als enige arts i.o. (zonder artsenexamen te hebben afgelegd) verantwoordelijk voor 500 vrouwelijke patiënten – terwijl de feitelijke 'normale' bezetting 4 voltijdse artsen zou vergen. 'Servaas en St Anna verzorg ik in mijn eentje" (brief 11 juli 1945). Hij voerde maar heel beperkte behandelingen uit. Hij schrijft zelfs: dat hij angstig is omdat men er eventueel achter zou kunnen komen dat hij niet als arts is afgestudeerd!
6. Misschien ook werden onbevoegde handelingen verricht door Fran van der Hoeven (brief 27 juni 1944), zoals Rorschach test afnemen; shocktherapie toepassen; pervitine en slaapkuren voorschrijven; 4 proef excisies bij doofstomme patiënt....hij had immers nog geen artsenexamen afgelegd.
7. Brief Fran van der Hoeven d.d. 17 april 1944: "schaarste aan geneesmiddelen, waardoor zwakken eerder dood zullen gaan".
8. Zuster Ursula van der Aa, mijn vader, een verpleger (boek Heemkunde Vught) rapporteren allen over de zeer precare voedsel en brandstof situatie voor de Vughtse patiënten in de oorlogsjaren.

De conclusies van Buchheim en Futselaar dat er zich **géén hogere sterfte onder psychiatrische patiënten dan elders in de samenleving heeft voorgedaan; blijkt moeilijk te aanvaarden, gelet op bovenstaande argumenten. De uiterst extreme omstandigheden waaronder psychiatrische patiënten hebben geleden in de Tweede Wereldoorlog, moet toch haast zeker tot oversterfte hebben geleid.**

Met vriendelijke groet / Kind regards / Mit Freundlichen Grüßen / Meilleurs Salutations,

drs. Lucas F.M. van der Hoeven

CBSM (Consultancy Bureau voor Strategisch Management)

Researcher medicines policy // Clinical Psychologist // Freelance journalist

Heuvel 20 // 5101 TD Dongen (N-B)

The Netherlands / Europe

PREFER: +31(0)162 – 37 10 32 (fixed line) // +31(0)6-42794892 (mobile/cellular)

<http://www.cbsm.nl> // @ lucas.van.der.hoeven@cbsm.nl